

3. VYJÍŽDKA ŽÁKŮ, STUDENTŮ A UČŇŮ DO ŠKOL

3.1 Vývoj počtu vyjíždějících do škol

Údaje o dojíždě do škol se při SLDB 2001 zjišťovaly již po třetí. Údaje o počtu vyjíždějících nejsou rovněž mezi jednotlivými sčítáními zcela srovnatelné, ale spektrum reálných faktorů, které působí na změny struktury i objemu dojíždě do škol je poněkud užší. Nejvíce se uplatňují změny v demografickém vývoji (počet osob ve věku hlavního vzdělávání), změny v rozmístění školských zařízení (rušení ZŠ v některých malých obcích) a v některých případech (zejména u dojíždě v rámci velkých měst) i zvýšený důraz na výběr školy – ochota dojíždět za kvalitním případně specializovaným vzděláním. Tento vliv se může projevit i v ostatních obcích, kdy je spojována dojíždě rodičů za prací a jejich dětí do škol. Bohužel rovněž u odpovědí na školní dojíždě se snížila ochota ve sdělování pravdivých a úplných údajů (nárůst počtu odpovědí s nezjištěným místem školy).

Na začátku této kapitoly lze pro ilustraci uvést vývoj počtu obcí a škol mezi sčítáními v roce 1991 a 2001. V roce 1991 bylo v našem kraji 321 obcí a 296 z nich mělo základní školu, tzn. 92,2 %. Do roku 2001 se počet obcí zvýšil na 354, počet základních škol však poklesl na 274, což znamenalo 77,4 procentní vybavenost obcí základní školou. Tento vývoj je částečně důsledkem nepříznivého demografického vývoje, který se promítl v celkové klesající tendenci množství žáků základních škol, za posledních deset let se jejich počet snížil o 12,1 %. Naproti tomu v tomto srovnávaném období došlo k nárůstu škol vyššího stupně - počet gymnázií vzrostl v kraji o 7, tj. o 41,2 %, počet středních odborných škol se zvýšil více než dvojnásobně z 35 na 73 v roce 2001. Současně bylo v tomto období zrušeno 8 středních odborných učilišť.

Při sčítání v roce 2001 bylo v Ústeckém kraji sečteno 139 225 nepracujících žáků, studentů a učňů s mírně nadpolovičním zastoupením mužů. Na tomto počtu se téměř 67 % podílely osoby ve věku 6 - 14 let, tedy převážně žáci základních škol. Pro hodnocení vyjíždě do škol je potřeba přičíst 1 850 pracujících studentů a učňů (viz. Metodické vysvětlivky). Z celkového počtu 141 075 žáků, studentů a učňů uvedlo více než 95 %, že sídlo jejich školy není totožné s místem bydliště.

Z celkového počtu 134 296 žáků, studentů a učňů vyjíždějících do škol 3 145 osob (tj. 2,2 %) uvedlo rozdílnost adresy bydliště a školy, ale neuvedlo přesnou adresu školy. Z tohoto důvodu nemohly být údaje za ně zahrnuty do dalšího zpracování. Nejpřesněji bylo místo školy zodpovězeno v okrese Litoměřice (pouze 0,4 % nepřesných odpovědí) a v okrese Louny (1,3 %). Naproti tomu nejvíce nepřesných odpovědí bylo v okresech Most (3,8 %) a Teplice (3,6 %).

Do zpracování tak bylo zařazeno 131 151 osob a z nich se téměř 66 % pohybovalo v obci svého trvalého bydliště, což je dáno mimo jiné i vysokým podílem dětí ve věku 6 - 14 let. Zbývajících 44 729 žáků, studentů a učňů muselo za svou školou vyjíždět. V Ústeckém kraji převažovala dojíždě v rámci obce ve všech okresech:

Okres, kraj	Vyjíždějící do škol celkem	z toho v rámci obce bydliště	
		absolutně	v %
Děčín	21 300	14 550	68,3
Chomutov	20 695	13 840	66,9
Litoměřice	18 490	10 001	54,1
Louny	14 271	7 912	55,4
Most	18 790	13 735	73,1
Teplice	19 232	12 026	62,5
Ústí nad Labem	18 373	14 358	78,1
Ústecký kraj celkem	131 151	86 422	65,9

Mezi okresy s nejvyšším podílem vyjíždě do škol v rámci obce patří Ústí nad Labem (78,1 %) a Most (73,1 %), které se umístily na 5. a 6. nejvyšším místě v rámci ČR.

Naproti tomu nejvíce dětí vyjíždí z obce do škol v okresech Litoměřice (45,9 %) a Louny (44,6 %), když jednou z příčin může být velký počet malých obcí, kde již do základních škol musí děti dojíždět do jiné obce.

Převážná většina (99 %) vyjíždě do škol z obce byla realizována v rámci České republiky. Do zahraničí vyjíždělo pouze 450 žáků, studentů a učňů a z nich 78 (17,3 %) ve věku 6 - 14 let.

Tab. 3.1.1 Základní ukazatele dojížděky do škol v letech 1991 a 2001

Kraj, okres		Vyjíždějící z obce				Dojíždějící do obce			
		celkem	v tom (v %)			celkem ²⁾	v tom (v %)		
			do jiných obcí okresu	do jiných okresů kraje	do jiných krajů a do zahraničí ¹⁾		z jiných obcí okresu	z jiných okresů kraje	z jiných krajů
Kraj celkem	1991	49 449	54,4	25,6	20,1	44 180	60,9	28,6	10,5
	2001	44 729	60,0	18,3	21,7	40 135	66,9	20,4	12,7
Děčín	1991	7 762	57,2	15,5	27,3	7 577	58,6	22,1	19,3
	2001	6 750	60,6	13,6	25,8	5 732	71,4	11,8	16,9
Chomutov	1991	7 227	49,5	29,4	21,1	5 147	69,5	25,4	5,0
	2001	6 855	59,4	18,1	22,5	5 177	78,7	17,0	4,3
Litoměřice	1991	9 543	63,8	20,8	15,5	7 901	77,0	13,1	9,9
	2001	8 489	68,9	14,5	16,5	7 340	79,7	7,8	12,4
Louny	1991	6 658	49,5	30,7	19,8	4 537	72,7	19,3	8,0
	2001	6 359	56,1	21,4	22,5	4 367	81,7	11,3	7,0
Most	1991	5 801	58,4	23,4	18,2	6 344	53,4	43,0	3,6
	2001	5 055	56,3	19,2	24,5	4 440	64,1	32,9	3,1
Teplice	1991	7 703	58,0	27,4	14,6	6 559	68,1	26,6	5,3
	2001	7 206	61,0	23,8	15,2	5 448	80,7	15,1	4,2
Ústí nad Labem	1991	4 755	34,4	38,1	27,4	6 115	26,8	53,6	19,6
	2001	4 015	50,0	18,8	31,2	7 631	26,3	43,0	30,7

¹⁾ v roce 1991 včetně vyjíždějících na Slovensko

²⁾ v roce 1991 bez dojíždějících ze Slovenska

Z celkového počtu 44 729 **vyjíždějících do škol** z obce bydliště připadá nejvyšší podíl (60 %) na cestování **v rámci okresu**, přičemž v porovnání s rokem 1991 tento podíl vzrostl o 5,6 procentního bodu a nárůst byl zaznamenán, kromě okresu Most, ve všech ostatních okresech kraje. U **meziokresní vyjížděky** došlo za posledních deset let k poklesu jejího podílu o 7,3 procentního bodu a dosahovala tak v roce 2001 v kraji 18,3 %. Pokles se vyskytuje ve všech okresech kraje. **Mezikrajová vyjížděka (včetně zahraničí)** převažovala, kromě okresu Teplice, ve všech okresech nad vyjížděkou meziokresní a v úhrnu za kraj dosáhla podílu 21,7 %, vzrostla tak proti roku 1991 o 1,6 procentního bodu.

Z pohledu dojížděky došlo od roku 1991 k poklesu o 9,2 %, počet **dojíždějících do obce** tak dosáhl ve sčítání 2001 celkem 40 135 osob a převažoval pohyb uvnitř okresu (66,9 %). Nejvyšší počet žáků dojížděl do obcí ústeckého okresu, především z jiných okresů kraje. Druhý nejvyšší počet dětí směřoval v roce 2001 do okresu Litoměřice, a to zejména v rámci samotného okresu.

V úhrnu Ústeckého kraje se celkový počet vyjíždějících žáků, studentů a učňů mezi sčítáními 2001 a 1991 snížil o 4 720 osob (o 9,5 %) při současném poklesu dojíždějících o 4 045 osob. **Saldo dojížděky** bylo v obou letech **pasivní**, tzn. že počty žáků vyjíždějících z obce převyšovaly počty žáků dojíždějících.

V **meziokresní dojížděce** do škol a učilišť v rámci Ústeckého kraje došlo mezi sčítáními v roce 1991 a 2001 ke značným změnám. Výrazně se snížily počty dojíždějících žáků, studentů a učňů ve všech okresech kraje, kromě Ústí nad Labem, kde tento počet mírně vzrostl a kde se meziokresní dojížděka na celkové podílela více než 40 %.

Nejvyšší podíl vyjíždějících do škol a učilišť z jednotlivých okresů směřuje zpravidla do nejbližších okresů. Do ústeckého okresu vyjíždí nejvíce žáků, studentů a učňů z okresu Děčín (76,2 %), Litoměřice (75,3 %) a Teplice (57,2 %). Do škol v okrese Chomutov jezdí nejvíce osob (36,1 %) z okresu Louny a Most (28,8 %). Z chomutovského okresu vyjíždí nejvyšší podíl žáků, studentů a učňů do okresu Most (37,8 %). Z ústeckého okresu směřuje nejvíce osob do děčínského okresu (36,9 %).

Tab. 3.1.2 Meziokresní dojíždka do škol v kraji v letech 1991 a 2001

Kraj, okres		Dojíždějící celkem	v tom okres dojíždky						
			Děčín	Chomutov	Litoměřice	Louny	Most	Teplice	Ústí nad Labem
Kraj celkem	1991	12 636	1 673	1 309	1 032	875	2 725	1 744	3 278
	2001	8 186	674	880	575	494	1 459	820	3 284
v tom okres vyjíždky:									
Děčín	1991	1 205	x	33	168	68	101	150	685
	2001	915	x	18	88	12	20	80	697
Chomutov	1991	2 123	79	x	139	373	965	204	363
	2001	1 238	71	x	34	302	468	101	262
Litoměřice	1991	1 982	386	89	x	220	90	216	981
	2001	1 233	116	18	x	50	44	77	928
Louny	1991	2 046	162	587	292	x	631	157	217
	2001	1 360	34	491	199	x	408	59	169
Most	1991	1 356	74	389	108	131	x	415	239
	2001	972	63	280	27	79	x	275	248
Teplice	1991	2 110	240	128	108	83	758	x	793
	2001	1 712	111	49	68	27	477	x	980
Ústí nad Labem	1991	1 814	732	83	217	0	180	602	x
	2001	756	279	24	159	24	42	228	x